

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 199/2016
25.01.2017.године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Гордане Ајншпилер Поповић и Браниславе Апостоловић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Република Србија, Министарство финансија, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, против туженог АА из ... и умешача на страни туженог „ББ“ у стечају, кога заступа пуномоћник Војислав Илић, адвокат из ..., ради дуга, вредност предмета спора 4.772.539,27 УСД, одлучујући о ревизији умешача изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр. 919/2015 од 15.05.2016.године, у седници већа одржаној дана 25.01.2017.године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Привредног апелационог суда Пж бр. 919/2015 од 15.05.2016.године и пресуда Привредног суда у Београду П бр. 8189/2013 од 30.01.2015.године у ставу првом и трећем изреке, у делу правноснажно усвојеног тужбеног захтева и одлуке о трошковима првостепеног и другостепеног поступка у односу на туженог и предмет у укинutom делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Првостепеном пресудом Привредног суда у Београду П бр. 8189/2013 од 30.01.2015.године у ставу један изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу исплати износ од 4.772.539,27 УСД са законском затезном каматом почев од 29.10.2013.године па до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев за обавезивање туженог да тужиоцу исплати законску затезну камату на износ од 4.772.539,27 УСД почев од 17.10.2003.године, па до 29.10.2013.године ако неоснован. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу исплати износ од 678.300,00 динара на име трошкова парничног поступка.

Привредни апелациони суд је побијаном пресудом Пж бр. 919/2015 од 15.05.2016.године у ставу првом изреке одбио као неосноване жалбе туженог и умешача и потврдио првостепену пресуду Привредног суда у Београду у ставу првом и трећем изреке, као и у ставу другом изреке у делу којим је одбијен тужбени захтев тужиоца за обавезивање туженог да тужиоцу исплати законску затезну камату на досуђени износ главног дуга почев од 17.10.2003.године до 01.01.2005.године. Ставом другим изреке преиначио је првостепену пресуду у ставу другом изреке, којом је одбијен тужбени захтев за обавезивање туженог да

тужиоцу исплати законску затезну камату на износ од 4.772.539,27 УСД почев од 17.10.2003.године па до 29.10.2013.године као неоснован, те је усвојио тужбени захтев и обавезао туженог да тужиоцу исплати законску затезну камату на износ од 4.772.539,27 УСД почев од 01.01.2005.године па до 29.10.2013.године. Ставом трећим изреке одбијен је захтев тужиоца и туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против другостепене пресуде благовремену и дозвољену ревизију преко пуномоћника из реда адвоката изјавио је умешач на страни туженог, због погрешне примене материјалног права и битних повреда одредаба парничног поступка.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 55/14) који се у конкретном случају примењује и одлучио да је ревизија умешача на страни туженог основана.

Предмет тужбеног захтева у овом спору је потраживање тужиоца према туженом засновано на Меморандуму о разумевању између Влада Руске Федерације и Влада бивших република СФРЈ о регулисању међусобних финансијских потраживања по обрачунима везаним за робни промет између бившег СССР и бивше СФРЈ који је потписан 17.09.2003.године и ратификован Законом о ратификацији меморандума, на основу кога је наложено Народној банци Србије и Вњешенконом банци да затворе све рачуне отворене у складу са међувладиним споразумима и протоколима потраживања која су регулисана чланом 2. меморандума, међу којима су и дуговања по акредитивима банака из бивше СФРЈ, па и предметних акредитива, који је по налогу умешача отворен од стране туженог у корист руске банке за кориснике из Русије.

Према утврђеним чињеницама правни претходник туженог је код руске банке октобра месеца 1991.године отворио три ностро акредитива за кориснике из Русије у висини од 5.571.164,04 клириншких долара, с тим да је требало да уплати и преостали износ од 8.219.634,02 УСД како би обавезе по акредитивима биле потпуно измирене. Код НБЈ као коресподентне банке која је водила крилиншки рачун није евидентирана уплата износа од 4.772.539,27 УСД коју је био дужан да изврши правни претходник тужене. Након закључења Меморандума о разумевању између Влада Руске Федерације и Влада бивших Република СФРЈ од 17.09.2003.године, одређен је рок од 30 дана да од потписивања Меморандума НБС и руска банка затворе све рачуне отворене у складу са међувладиним споразумима и протоколима закљученим између бившег СССР и СФРЈ. Чланом 2. Меморандума дефинисана су потраживања која подлежу регулисању, па између осталог и дуговања по акредитивима банака из бивше СФРЈ, те је чланом 4. Меморандума констатовано да је салдо обрачуна између бившег СССР и бивше СФРЈ у корист сукцесора бивше СФРЈ. Салдо је коначан и не подлеже ревизији. Руска банка је Народној банци Југославије доставила табелу са евидентираним акредитивима, где је правни претходник туженог означен као банка издавалац три акредитива, сва три издата у октобру месецу 1991.године у којима је као корисник акредитива означено предузеће ВВ из ..., док су документа послата банци издаваоцу у новембру месецу 1991.године. За плаћање по истима преостао је утужени износ од 4.722.539,26 УСД. Тужилац је 11.10.2013.године позвао

туженог да изврши плаћање наведене обавезе по акредитивима, а у току поступка је утврђено да је исти износ предмет тужбеног захтева, овде умешача, против овде туженог којим умешач као тужилац тражи враћање предметних средстава имајући у виду да тужена држи износ неискоришћеног акредитива без правног основа, будући да је рок важности акредитива истекао.

Код овако утврђених чињеница, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев за наведени износ главног дуга у доларима, закључујући да је између тужиоца и туженог настао нов облигационо правни однос од тренутка када је донет Закон о ратификацији меморандума, који је ступио на снагу 01.01.2005.године, у коме је тужена банка дужник са позивом на одредбу члана 218. ЗОО, јер је тужилац плативши износ из акредитива учинио издатак за другог. Стога је другостепени суд оценио да је без утицаја жалбени навод умешача да на дан ступања на снагу Закона о ратификацији меморандума није постојала обавеза тужене акредитивне банке према кориснику акредитива. Приговор застарелости истакнут у току првостепеног поступка одбијен је имајући у виду да је дуг за наплату доспео 17.10.2003.године јер је тада истекао рок од 30 дана од дана потписивања меморандума, а обавеза туженог према тужиоцу настала је тек 01.01.2005.године, када је на снагу ступио Закон о ратификацији меморандума, јер је тек од тог датума тужилац имао право да захтева испуњење обавезе па како је тужба поднета 29.10.2013.године није истекао десетогодишњи застарни рок, па је применом члана 361. став 1. и 371. ЗОО приговор застарелости потраживања туженог одбијен као неоснован.

Република Србија је доношењем Закона о ратификацији меморандума на себе преузела обавезе да измири потраживања бивше СССР према бившој СФРЈ у клириншким САД доларима и у САД доларима, који између осталог подразумевају дуговања по акредитивима банака бивше СФРЈ, односно дуговања по извозним акредитивима овлашћених банака СФРЈ као и комерцијална дуговања бивше СФРЈ. Да би се могло сматрати да је у конкретном случају учинила издатак за другог, односно туженог у смилу члана 218. ЗОО основано се ревизијом умешача указује да је релевантна чињеница да ли је тужени имао дуговања по издатим акредитивима по налогу „ГГ“. Нижестепени судови утврђују када су издати акредитиви и утврђују када су документа послата банци издаваоцу, не утврђујући рок важења акредитива, односно да ли су издаваоцу акредитива документа предата у року важења акредитива. Стога је основан ревизијски навод да је за усвајање тужбеног захтева било неопходно доказати да је корисник акредитива у року предвиђеном акредитивом поднео акредитивној банци, а у неким случајевима и конфирмирајућој или било којој другој номинираној банци тачно предвиђена документа на основу којих стиче право на наплату од акредитивне банке, јер у супротном губи право на наплату по акредитиву.

Како нижестепени судови због погрешне примене материјалног права нису утврдили наведене релевантне чињенице, то су нижестепене пресуде морале бити укинуте применом члана 416. став 2. ЗПП.

У поновно поступку првостепени суд ће одлучујући о постављеном тужбеном захтеву имати у виду примедбе из овог решења, те ће у складу са истим донети нову одлуку о постављеном тужбеном захтеву и трошковима поступка.

**Председник већа-судија,
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић